

Зовсім інакше здійснюється оцінка рівня щастя людей. Тут уже враховуються не тільки формальні статистичні показники, а також самопочуття суспільства і людини зокрема. Тому позиція країни в рейтингу може не збігатися з суто кількісними показниками рівня життя. Україна в цьому рейтингу зайняла 138 місце із 193 держав світу [2]. Рівень щастя українців виявився набагато нижчим, ніж рівень життя (в той час як у більшості інших країн ці показники корелюють). Цей факт можна пояснити наслідками анексії Криму та військових дій на Сході, складною внутрішньополітичною ситуацією перед виборами президента тощо.

В цілому наукова проблема створення універсальної суспільно-географічної оцінки якості життя залишається складним і остаточно не вирішеним питанням (особливо на внутрішньорегіональному рівні). Пошук максимально можливого диференціювання показників та їхніх унікальних поєднань для повнішого розуміння територіальних структур триває і сьогодні.

Список використаних джерел: 1. Гукалова І. В. *Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація*. К.: Друкарня МВС України, 2009. 347 с.; 2. *Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>; 3. Сюткін С. І. *Політична географія : Навчальний посібник*. Суми: ВПП «Фабрика друку», 2017. 120 с.; 4. Топчієв О. Г. *Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика: Навчальний посібник*. Одеса: Астропринт, 2005. 632 с.

УДК 314.4-047.37

ЗАХВОРЮВАНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

А. В. Василенко

prpu29@gmail.com

кафедра загальної педагогіки та андрагогіки, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Суспільна географія займається вивченням територіальної організації суспільства, тих процесів і явищ які визначають дію географічних закономірностей та справляють безпосередній вплив на розвиток суспільства, та кожного індивіда. Суспільна географія є наукою з потужним теоретико-методологічним апаратом і подальший її розвиток опирається на поглиблення міжпредметних зав'язків, інтеграцію з іншими науками. В сучасному світі все більше значення мають ті дослідження які носять більш прикладний характер. І з цієї позиції не можна недооцінювати важливість дослідження поширення захворювань серед населення. В усі часи будь-яка діяльність людини визначалася в першу чергу її фізичним станом.

Здоров'я кожної людини зокрема, і нації загалом це одна з ключових проблем і завдань діяльності держави. У ст. 49 Конституції України зазначається: «Кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування»; а ст. 50, говорить, що: «Кожен має право на безпечне

для життя і здоров'я докiлля та на вiдшкодування завданої порушенням цього права шкоди» [5]. Одним з ключових показникiв здоров'я є рiвень захворюваностi населення.

Дослiдження захворюваностi є важливим завданням сьогодення, адже воно дозволяє не тiльки встановити якi хвороби поширенi на територiї на даний момент, а й дає можливiсть прогнозувати нозологiчну ситуацiю на майбутнє. Тому актуальною є конкретизацiя поняття «захворюванiсть населення» з точки зору суспiльної географiї.

Вивченням питань медичної географiї, поширеностi захворювань займалися В. Шевченко, В. Гуцуляк, В. Барановський, О. Шаблiй, Л. Шевчук. На сьогоднiшнiй день є ряд актуальних дослiджень пов'язанi з даною проблематикою, що належать Г. Барковiй [1], С. Батиченко [2], Н. Мезенцевiй [6], Р. Молiкевичу [7], Д. Шиян [11] та iншим дослiдникам.

Метою нашого дослiдження є конкретизацiя поняття «захворюванiсть населення» з позицiй суспiльно-географiчних дослiджень.

«Захворюванiсть населення» як об'єкт суспiльно-географiчного дослiдження поняття доволi цiкаве, адже саме трактування термiну не є однозначним, в першу чергу тому, що проблемою захворюваностi населення займається цiлий ряд наук, зокрема: екологiя, демографiя, соцiальна географiя, статистика, медицина тощо.

В екологiчному енциклопедичному словнику захворюванiсть трактують як «статистичний показник, що визначає кiлькiсть виявлених i зареєстрованих захворювань серед людей, тварин, рослин за певний промiжок часу на конкретнiй територiї» [3]. Таке формулювання є доволi ґрунтовним, але йому бракує певної конкретики. Екологiчний словник-довiдник дає нам бiльш точне визначення захворюваностi «статистичний показник, який характеризує стан здоров'я населення : кiлькiсть зареєстрованих захворювань 100, 1000, 10 000 населення певної територiї за рiк; вiдсоток осiб з даним захворюванням вiдносно загальної чисельностi населення» [8].

Даним термiном з бiльшим правом оперує медицина, в Українсько-англiйському iлюстрованому медичному словнику Дорланда зазначається «захворюванiсть (morbidity) – частота виникнення чи переважання хвороби або усiх захворювань у популяцiї» [10].

В енциклопедичному медичному словнику С. Е. Аветiсова захворюванiсть визначається як: «важливий показник стану здоров'я населення в цiлому i в окремих його групах (вiкових, професiйних та iн.): характеризує поширенiсть, структуру та динамiку хвороб (с. 273)»[9].

Словник фармацевтичних термiнiв говорить, що це «число випадкiв захворювання, виявлених протягом певного часу (протягом року) серед певної групи осiб, у яких може виникнути це захворювання ; обчислюється у вiдсотках» [4].

Проаналiзувавши всi вищезазначенi поняття можемо сказати, що захворюванiсть населення – комплексне поняття, що включає в себе показники, якi характеризують рiвень рiзноманiтних захворювань та їх структуру серед усього населення або його окремих груп на певнiй територiї за певний перiод.

Це поняття можна назвати багатокomпонентним, адже воно розкриває структуру поширення хвороб серед усього населення, його окремих груп. Показує які конкретно території підпадають під ареал поширення хвороб та їх збудників, дає можливість визначити яким чином буде змінюватись картина захворюваності через певний проміжок часу. Саме через захворюваність характеризується таке важливе демо-соціальне поняття як «смертність», адже є основною її причиною. Детальний розгляд показників захворюваності дає можливість більш раціонально використовувати ресурси направлені на покращення здоров'я населення, оптимально розташовувати мережу закладів охорони здоров'я (амбулаторій, клінік, санаторіїв та ін.).

Суспільна географія як наука з потужним науково-методичним апаратом, має значний досвід у дослідженні різних соціально-економічних явищ та процесів. Має широкий спектр методів просторово-часового аналізу, а тому може зробити вагомий вклад в раціоналізацію заходів що спрямовані на покращення стану здоров'я населення конкретної території.

Не менш важливим для нашого дослідження є той факт, що «захворюваність» є кількісним показником, що дає можливість реально оцінювати ситуацію створювати карти, графіки, займатися прогнозуванням нозологічної ситуації в межах окремо взятого регіону чи країни в цілому.

Список використаних джерел: 1. Баркова Г. А. Територіальна організація медичної системи Харківської області та шляхи її вдосконалення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.02. «Економічна та соціальна географія» / Г. А. Баркова. – Харків, 2006. – 23 с.; 2. Батиченко С. П. Суспільно-географічні аспекти захворюваності населення регіонів України : автореф. дис. канд. геогр. наук : 11.00.02 / С. П. Батиченко; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2014. – 20 с.; 3. Екологічний енциклопедичний словник. - Кишинів: Головна редакція Молдавської радянської енциклопедії. І. І. Дедю. 1989.; 4. Енциклопедичний тлумачний словник фармацевтичних термінів : українсько-латинсько-російсько-англійський.: [Навчальний посібник для ВМНЗ] / [уклад. І. М. Перцев, Є. І. Світлична, О. А. Рубаш та ін.], за ред. проф. В. П. Черниха. – Вінниця: Нова книга, 2014. – 824 с. – с. 269.; 5. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>; 6. Мезенцева Н. І. Суспільно-географічний аналіз захворюваності населення регіонів України / Н. І. Мезенцева, С. П. Батиченко // Часопис соціально-економічної географії: міжрегіональний зб. наукових праць. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – Вип. 7(2). – С. 130-134.; 7. Молікевич Р. С. Стан здоров'я населення Херсонської області (медико-географічне дослідження): автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 «Економічна та соціальна географія» / Р. С. Молікевич. – Київ, 2016. – 20 с.; 8. Мусієнко М. М., Серебряков В. В. Екологія. Охорона природи: Словник-довідник. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2007. – 624 с. – с. 197.; 9. Новейший медицинский энциклопедический словарь / С. Э. Аветисов и др.; под ред. В. И. Бородулина, сост.: В. И. Бородулин, А. В. Тополянский. – 5-е изд., испр. и доп. – М.; Эксмо, 2009. – 960 с. – Медицинская энциклопедия; 10. Українсько-англійський ілюстрований медичний словник Дорланда (переклад 30-го, американського видання). У двох томах, Львів «НАУТІЛУС», 2007. – 2272 с. – Т 1, с. 1248 – с. 676.; 11. Шиян Д. В. Територіальні особливості захворюваності населення м. Кривий Ріг як центру старопромислового району: автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 «Економічна та соціальна географія» / Д. В. Шиян. – Харків, 2012. – 22 с.